

Ivica VIGATO
OŠ Bartula Kašića
HR-23000, Zadar

IMENA KRŠTENIH U NAJSTARIJOJ SAČUVANOJ MATIČNOJ KNJIZI OTOKA SILBE

Autor u članku obrađuje motive i zakonitosti nadijevanja imena djeci na otoku Silbi, prema podacima iz najstarije sačuvane matične knjige toga otoka. Upućuje na utjecaj katoličke crkve nakon Tridentskog sabora te na važnost kulturnoga nasljeđa, povijesne i druge izvanjezične elemente koji su svi u određenoj mjeri utjecali na odabir osobnoga imena.

UVOD

1. Značajno mjesto unutar antroponimije zauzimaju i osobna imena. Imena su djeci davali roditelji čiji izbor nije uvijek bio potpuno slobodan jer su ga ograničavali običaji kraja, navike, povijesni događaji, kulturni utjecaji, vjerovanja. Hrvati su naseljavajući ove prostore donosili sa sobom slavenski antroponimijski sustav koji je bio veoma bogat. Na njihovim novim prostorima obitavali su uglavnom Romani i romanizirani ilirski narodi. Taj neslavenski živalj i kasnija kristijanizacija uvjetovali su da se slavenski antroponimni sustav počeo mijenjati. Najjači je utjecaj na slavensku antroponimiju izvršen na primorju gdje su živjele kompaktne kolonije romanskoga živilja. Tu nastaje što supstratski što adstratski utjecaj aloglotnog antroponimnog sustava na hrvatski antroponimni sustav.¹ Veoma jak adstratni utjecaj vršen je i dalje preko kršćanstva. Taj utjecaj uvelike je izmijenio hrvatsku antroponimiju.

---

¹ Valentin Putanec, Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj, predgovor knjizi *Leksikon prezimena SR Hrvatske*, Zagreb, 1976. IX. str.

2. PROSTOR I POLJE ISTRAŽIVANJA

U ovom radu istražiti ćemo onaj kršćanski utjecaj katoličke crkve nakon Tridentskoga sabora (1545.–1563.) na imena krštenih u Silbi u drugoj polovici 17. stoljeća. Po odredbama toga sabora župnici moraju upisati u posebnu knjigu čin krštenja i vjenčanja i te se knjige moraju brižno čuvati.² Na Tridentskom saboru je između ostalog zaključeno i da se unaprijed moraju nadijevati isključivo biblijska, svetačka, bogonosna imena.³ Od tada se u Hrvata smanjuje broj i raznolikost narodnih imena u korist kršćanskih, svetačkih.⁴ S vremenom su ta svetačka imena postala našim jezičnim dobrom i osjećamo ih kao naša imena jer su se i glasovno i tvorbeno prilagodila hrvatskomu jezičnom sustavu.

2.1 Ovim radom želimo utvrditi koja imena su roditelji davali djeci pri krštenju na otoku Silbi u razdoblju od 1650. do 1681. Pojavljuju li se uz svetačka imena i narodna imena i kakvih su obilježja. Pošto je tisućljećima postojalo čvrsto uvjerenje kako stanovita imena svoje nositelje, pretežito u djetinjstvu, zaštićuju pred urocima, zlim duhovima i smrtonosnim bolestima⁵ bit će zanimljivo uočiti ima li i takvih zaštitničkih imena. Proučit ćemo nose li djeca imena i svojih roditelja.⁶ Daju li se hipokoristična imena djeci, i koliki je udio hipokoristika u imenima krštenika.

2.2 Svetačka imena dolazila su u hrvatske krajeve posredno, preko romanske kulture i postupno su mijenjala svoj oblik. U ovom radu proučit ćemo karakteristične glasovne i tvorbene prilagodbe svetačkih imena čakavskom jezičnom sustavu kakav je prisutan na otoku Silbi.

3. KORPUS

Građu za rad uzet ćemo iz najstarije sačuvane matične knjige Silbe koja se čuva u Državnom arhivu u Zadru pod inventarskim brojem 1047.⁷ Matična knjiga je dimenzije 26 x 10. Korice su kartonske. Na njima postoje natpisi latiničnim slovima te posebni inventarni broj Državnoga arhiva. Matica je pisama kurzivnom glagoljicom, a tek desetak krštenja (zapravo ispravaka krštenja) zapisano je

² Ante Strgačić, Inventar fonda matičnih knjiga Državnog arhiva u Zadru, *Arhivski vjesnik* II, Zagreb, 1959., 486. str.

³ Mate Šimundić, *Rječnik osobnih imena*, Naknadni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1988.

⁴ Petar Šimunović, *Hrvatska prezimena*, Golden marketing, Zagreb, 1995., 22. str.

⁵ Mate Šimundić, op. cit., str. VII.

⁶ I djedova, ako nam te podatke daje pisar u glagoljskoj matici.

⁷ A. Strgačić, op. cit. 522. str.

latinicom i talijanskim jezikom, često i nekom mješavinom talijanskog i latinskoga jezika. Paginacija je izvršena naknadno i ponekad pokriva i sam tekst. Svaka stranica je označena, i to od 215. do 329. stranice. Mi ćemo se koristiti tom paginacijom. Krštenja su zapisivali *Šimun Êilić (Ilić Ilić Êiljić)*, *Franić Furtunić (Frtunić)*, *Mikula Moro (Morov) ĴuraĴ Lorencin i Bare Ĵivanušić*.

3.1 Sam način na koji je pisar bilježio svoje ime govori nam u prilog da kod pisanja glagoljskih slova ima odstupanja, pa i nedosljednosti. Fonem /j/ bilježio se naizmjenična s dva grafema: *ċerv* i *ĵat* (ⱥ, ⱦ). Kod nekih pisara imamo dosljedno *ĵat*, kod nekih naizmjenično, ali da se radi o istom fonemu bez svake je sumnje jer ime jedna te ista osoba napisano je različito (npr. *Êivan Braćanin, Ĵivan Braćanin*). Grafem ⱥ se uvijek piše za foneme /j/ i /u/, a samo kod jednog pisara ima fonološku vrijednost /u/: *Lĵucilĵu*. Karakteristike kurzivne glagoljice jest da nemamo velikoga slova niti uobičajnih razgodaka. Pisari često rastavljaju riječ na pola i nastavljaju nadovezujući se na sljedeću tako da bjelina nije oznaka kraja riječi. Čitkosti matica uveliko pomaže ustaljeno pisanje pisara, tj. uvijek imamo istu formulu pisanja: datum, pisar, titula, naziv stolne crkve, mjesto, napomena da je krstio dijete, ime oca (često i ime njegova oca), majke (često i ime njezinog oca) s napomenom da je “prava žena”, kum te kuma (često i kumin otac ili muž). Datumi su pisani glagoljskim slovima i označeni su posebnim znakom iznad slova ili točkicama oko slova. Kratice su također označene posebnim znakovima. Ako pisar neko slovo izostavi, ubilježi ga iznad riječi. Također nema nikakva pravila za rastavljanje riječi na kraju retka. Imena ćemo transliterirati. Za glagoljske grafeme *ċerv* (ⱥ) upotrebljavat ćemo grafem *Ĵ*, za *ĵat* (ⱦ) *ċ*, dok ćemo za grafem *ju* (ⱦ) upotrebljavati *ĵu*. Druge specifične grafeme kao dzelo nije potrebno posebno obilježavati jer imaju samo brojevnju vrijednost, a to nije relevantno za ovaj rad.

4. POVIJEST

Otok Silba smješten je 30 milja zapadno od Zadra između otoka Oliba i Premude. Po mišljenju Petra Skoka ime dolazi prema dalmatskom izgovoru *selba od latinskog *silva* ‘šuma’.⁸ Prvi stanovnici otoka bili su Liburni i ne zna se jesu li silbensi Liburni izumrli ili su se romanizirali. Hrvatsko naselje, po mišljenju P. Skoka, osnovano je na Silbi najkasnije sredinom X. st.⁹ Stanovništvo se bavilo stočarstvom, kasnije poljodjelstvom. Povoljan zemljopisni položaj

⁸ Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knjiga treća, JAZU, Zagreb, 1973.

⁹ Petar Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Jadranski institut JAZU, Zagreb, 1950., 86. str.

uvjetovao je da Silba postane i jako brodarsko središte.¹⁰ Početak brodarstva vezujemo uz 16. stoljeće što možemo zaključiti po bratovštini sv Andrije i sv. Nikole u Zadru u koje su upisani i 12 Silbenjana.¹¹ Uspon brodarstva Silba doživljava u XVIII. st. kada silbenska flota ima 38 manzera i 60 kastrera. Poimenično ima preko 200 paruna brodovlasnika i postaje jako brodarsko središte.¹² Orijentacija silbenskih brodara na dugu plovidbu u XVIII. stoljeću još je više ojačala silbensko brodarstvo, a brodovi silbenskih brodara plove po svim morima svijeta.¹³ Pojavom Napoleona brodarstvo na Silbi zamire, tijekom XIX. stoljeća donekle se oporavlja, ali krajem XIX. stoljeća, pojavom parnih brodova, doživljava potpunu propast. Nakon toga se stanovništvo masovno iseljava iz Silbe.

4.1. Otok Silba pripadao je općini zadarskoj, a nakon toga postaje vlasništvo Mletačke Republike koja daje otok u zakup imućnijim plemićkim porodicama. Godine 1639. vlasnik toga otoka postaje kapetan Fran Soppe, a poslije porodica Morisoni. Otok je u njihovu posjedu bio sve do 1838. g., kada ga kupuje M. Raguzin iz Lošinja. Silbenjani su nakon dugogodišnje parnice sa spomenutim Raguzinom 1852. otkupili svoj otok.

4.2. Povoljan položaj Silbe pogodovao je razvitku brodarstva, ali je očito bio na meti gusarima koji su pustošili otok naročito u doba Kandijskih ratova. Zato su u mjestu sagrađene tri 'kaštela' (utvrde).

5. STANOVNIŠTVO

Zanimljivi su i podatci o stanovništvu otoka Silbe. Oko 1500. godine imala je 120 stanovnika, dok je oko 1750. mjesto brojilo 1056 stanovnika. Najviše stanovnika bilo je u razdoblju od 1875. do 1923. Godine 1913. Silba ima 933 stanovnika, a 1952. oko 400 stanovnika.¹⁴ U vrijeme kada se piše matica krštenih na Silbi je bilo oko 600 stanovnika.¹⁵

---

¹⁰ Silba se nalazi na plovnom putu koji vodi od Zadra prema sjevernom Jadranu. Na Zadarski kanal nadovezuje se Silbensi koji je vodio prema Mlecima pa su trgovački brodovi morali prolaziti uz sam otok.

¹¹ Petar Starešina, *Pomorstvo Silbe*, Institut JAZU u Zadru, 1971. 15. str.

¹² Ibidem, 39 str.

¹³ Petar Starešina, op. cit., str. 48., iznosi podatak da je silbensko brodarstvo bilo ne samo najjače u zadarskoj komuni (kotaru) nego je po svojoj snazi daleko prelazilo brodarstvo svih brogarskih mjesta zajedno, uključivši ono grada Zadra, na tom području.

¹⁴ Podatci su preuzeti iz rada E. Brnetića, Neke osobitosti govora otoka Silbe, *Zbornik radova Pedagoške akademije u Zadru*, Zadar, 1978. str 75.

¹⁵ P. Starešina, Op. cit. 26 str., navodi putopisca Vicenza Coronelija iz 1695. godine koji tvrdi da je Silba veliko selo s oko 600 stanovnika.

Nema pisanih podataka o naseljavanju otoka (kao što na primjer imamo podatke o naseljavanju susjednoga Oliba). Ipak možemo sa sigurnošću tvrditi da je imigracija na otok bilo. Svetozar Manojlović u svom radu *Sukob ekavizama i ikavizama na ostrvu Silbi*,¹⁶ svoju pretpostavku o dolasku ikavaca na Silbu gradi na pojavi ikavizama koji su istisnuli neke starije ekavske oblike riječi. Anita Sujoldžić i suradnici¹⁷ na temelju analize bazičnog vokabulara (103 riječi) dolazi do zaključka da je Silba izrazito otvorena za imigraciju. I u matici imamo nekih naznaka tih imigracija. Neka prezimena jasno nam o tome govore: *Jivan Bračanin* (226. str), *Miloš Vlah* (220. str.), *Jaga Vlahina* (242. str.) *Ursa Arbanasića* (225. str.), *Tomo Boduleto* (284. str.) itd.

Kumovi, osim što su mještani Silbe, dolaze iz Zadra, Iža, Žmana, Savra, (Dugi otok), Nina, Lošinja, Venecije (iz Bnetak) itd.

6. IMENA U MATICI KRŠTENIH

Donosimo indeks imena u matici. Uz ime ubilježena je u zagradi godina krštenja i broj stranice. Odstupanja od abecednog reda imamo kod imena Ivan, Jivan, i Eivan jer se ipak radi o istom imenu koji u nekim slučajevina dobiva pro-tezu glasa j kojeg su različiti pisari različito bilježili.

¹⁶ Svetozar Manojlović, *Sukob ekavizma i ikavizma na ostrvu Silba*, *Rad ANU BiH*, 1970.

¹⁷ Anita Sujoldžić i suradnici, *Jezična mikroevolucija otoka Silbe i Oliba*, *Rasprave zavoda za jezik*, sv. 13, Zagreb, 1987. str. 107-115.

IMENA U MATICI:

- Anton*: (1657 – 310), (1675 – 309), (1676 – 315), (1676 – 312), (1665 – 285), (1666 – 289), (1681 – 325)
Antona: (1658 – 251), (1663 – 270), (1667 – 291), (1655 – 296), (1681 – 325)
Anica (1663 – 269), (1660 – 259), (1653 – 224),
Apustol: (1653 – 224)
Anana: (1651 – 219)
Andriĉana (1663 – 272)
Antoin: (1675 – 308)
Antun: (1657 – 242)
Antona: (1660 – 260)
Atona: (1660 – 260)
Bartul: (1652 – 218), (1662 – 273)
Dunat: (1661 – 217), (1659 – 254), (1656 – 297), 1663 – 305), (1680 – 320)
Duminigo: (1660 – 260)
Duminig: (1653 – 228)
Domeniga: (1658 – 243)
Dunka: (1658 – 249)
Erolim : (1672 – 304), (1659 – 254), (1656 – 237)
Erolima: (1653 – 226), (1653 – 225), (1654 – 229)
Eljuna: (1659 – 255)
Elena: (1653 – 227), (1659 – 155)
Franić: (1653 – 223), (1656 – 237), (1657 – 245), (1660 – 266), (1671 – 303), (1681 – 334), (1660 – 262)
Franči: (1676 – 318)
Franica: (1656 – 239)
Franciska: (1658 – 250)
Filip: (1654 – 230), ((1657 – 247)
Filipa: (1653 – 220)
Gargur: (1656 – 240), (1657 – 243), (1663 – 240)
Gašparina: (1657 – 241), 1662 – 267)
Garubar: (1655 – 232)
Ivan: (1652 – 218), (1655 – 235), (1656 – 238), (1657 – 245), (1660 – 260), (1661 – 266), (1660 – 259), (1660 – 265), (1664 – 281), (1667 – 292), (1668 – 294), (1675 – 311)
Ĵivan: (1601 – 266), (1665 – 285), (1666 – 287), (1659 – 297), (1674 – 306), (1676 – 317), (1681 – 326)
Ĵivan: (1664 – 277), (1664 – 279), (1664 – 281), (1664 – 284), (1665 – 287), (1666 – 290)
Ivana: (1659 – 257)
Ivanica: (16563 – 226)
Ĵivana: (1651 – 215)
Ĵadrii: (1666 – 290)
Ĵadriĉ: (1657 – 246)
Ĵakov: (1672 – 304)
Ĵorĉe: (1657 – 242)
Ĵelena: (1663 – 273)
Klara: (1661 – 268)
Karlo: (1657 – 246)
Kata: (1656 – 237), (1658 – 250), (1658 – 251), (1664 – 281), (1664 – 283)
Katarina: (1651 – 216), (1651 – 220), (1653 – 220), (1654 – 229), (1660 – 262), (1664 – 282), (1672 -305)
Luciĉ: (1674 – 303), (1680 – 323),
Luci(ja)*¹⁸ (1651 – 215), (1651 – 216), (1653 – 225), (1657 – 242) , (1657 – 246), (1660 – 261), (1660 – 265), (1661-165)
Lucia: (1652 – 216), (1652 – 28)

¹⁸ U matici piše *Karsti san Luciju*. U nominativu bi već prema pisaru moglo glasiti Lucija ili Luciea.

- Ljuci(ja)*: ¹⁹(1656 – 238), (1661 – 268), (1653 – 233), (1655 – 232), (1654 – 228)
Lovrinac: (1657 – 245), (1658 – 250), (1663 – 270), (1667 – 291), (1674 – 307)
Luka: (1656 – 235), (1659 – 255)
Mada: (1653 – 221), (1658 – 249)
Mara: (1554 – 228)
Mare: (1653 – 222), (1658 – 252), (1678 – 320), (1665 – 286), (1677 – 318), (1680 – 322)
Marko: (1653 – 222)
Marača: (1653 – 221)
Maril(ja) Marilju (1659 – 254)
Margarita: (1664 – 278), (1651 – 219), (1653 – 224) (1653-2249, (1664 – 277), (1666 – 283), (1678 – 319)
Mihovil: (1656 – 240)
Martin. (1664 – 280), (1680 – 323), (1681 – 325)
Matija(ž): (1656 – 236), (1662 – 267)
Mika: (1655 – 232), (1676 – 317)
Mikola: (1656 – 239)
Mikula: 1650 – 215), (1656 – 240), (1657 – 242), (1658 – 252), (1662 – 271), (1664 – 276), (1664 – 276), (1664 – 282), (1672 – 303), (*1674 – 309)
Mako: (1675 – 244)
Matii: (1664 – 284), (1666 – 290), (1667 – 292)
Matij: (1665 – 286), (1666 – 288), (1662 – 295), (1672 – 303)
Matiê: (1653 – 221), (1653 – 223), (1654 – 231), (1660 – 258), (1660 – 259), (1660 – 268), (1663 – 269), (1671 – 301)
Nadala: (1654 – 230)
Oton: (1662-269)
Otona: (1656 – 239)
Orsa: (1655 – 234)
Osip: (1652 – 234)
*Pavao*²⁰: (1653 – 222), (1655 – 233), (1655 – 236), (1659 – 256)
Salvestar: (1653 – 277)
Šimun.: 81654 – 230), (1657 – 241), (1657 – 243), (1658 – 249), (1659 – 256), (1661 – 262), (1662 – 271), (1664 – 278), (1664 – 279), (1664 – 280), (1674 – 302), (*1668 – 301)
Tomo: (1660 – 264), (1655 – 234)
Tomica:(1655 – 332)
Ursa: (1653 – 224), (1653 – 227), (1665 – 284), (1651 – 219)
Jursa: (1653 – 228)
Usa: (1658 – 251), 1660 – 258),
Ursula: (1663 – 272)
Jurai: (1668293)
Ěurai: (1664 – 276)
Juraê. (1651 – 216), (1661 – 266), (1653 – 224), 1651 – 219)
Jure: (1680 – 321), (1660 – 262), (1675 – 310)
Justina: (1660 – 253)
Visko: (1658 – 252)

¹⁹ U matici kod pisara Furtunića imamo samo oblik *Ljuciju*

²⁰ U matici imamo samo oblik *Pavla*

7. UTJECAJ TRIDENTSKOGA SABORA

Iz popisa imena krštenih u matici može se zaključiti da su se odluke Tridentuskog koncila poštivale, tj. djeci su se davala isključivo svetačka imena. Uočiti ćemo samo jedno narodno ime: *Garubar*. Petar Skok u Etimologijskom rječniku za to ime kaže da je: Pridjev koji je ušao u mušku i žensku antroponimiju, među stara dvočlana lična imena *Grubislav*, odatle hipokoristici: *Gruba*, *Grujo*, *Grujica*, *Grubeša*, *Grubiša*. Mora da je tog imena prije Tridentuskoga koncila bilo puno.²¹ To ime češće je među kumovima krštenika. Pojavljuju se imena *Guruba* (221), *Gruba* (231), (235). Susrećemo još neka narodna imena koja nose kumovi: *Jaga* (240, 245, 247, 325), te *Garo* (215).

8. NEKA JEZIČNA OBILJEŽJA

Kad jednom svetačka imena uđu u hrvatski jezični sustav, ona se i glasovno i tvorbeno prilagode hrvatskomu jeziku i postaju svojina toga jezika te ih mi osjećamo kao svoja. Iz indeksa matice možemo uočiti uobičajne prilagodbe svetačkih imena koja su došla u hrvatski jezik iz latinskih izvora. Najčešća je promjena *o > u*: *Mikula* (*Nikola*), *Antun*, *Bartul* (lat. *Bartolomeus*), *Duminigo*, *Duminiga*, *Dunka* (lat. *Dominicus*), *Jurai*, *Eurai*, *Juraj*, *Jure*, *Dunat* (lat. *Donatus*). Neka su imena zadržala *o*: *Anton*, *Antona*, *Antoin*, *Atona*, *Domenigo*. Možemo također uočiti zamjenu *n > m*: *Mikula*, zamjenu *i > a* *Salvestar* (lat. *Silvester*), *e > i*: *Lovrinac* (lat. *Laurentius*), *c > s*: *Visko* (lat. *Vicentius* < *Vincentius*). Zamukivanje glasa *h*: *Elena*, glasa *j* *Osip*, u sredini riječi izostavlja se *n*: *Atona*, i glas *r*: *Usa*, *Mako*. Imena *Oton*, *Otona* ne bi izvodili od francuskog *Othon* koji potječe od njemačkog *Otto*,²² već od imena *Anton*, *Antona*. Isto tako ime *Orsa* izvodimo od imena *Ursa*. Naročito je karakteristična pojava protetskog *j*: *Ėivan*, *Ėivan*, *Ėivana*,²³ *Ėadrij* (od *Andrija*), *Ėursa* što jasno dokazuje da su i pisari bili čakavci.²⁴ Silbenskom čakavskom govoru prilagodila su se i imena *Garubar* i *Gargur*, dodajući uz *r* vokal *a*.

²¹ Valentin Putanec, u radu: Pavao Vitezović (1,650-1730) kao onomastičar, *Rasprava Instituta za jezik*, knjiga 1. Zagreb, 1968. 45-88. str., u registru slavenskih i poslavenskih antroponima u Vitezovićevim djelima navodi na 79. str. *Gruba*, *Grube*, *Grubeša*, *Grubić*, *Grubiša*, *Grubišić*. U Akademijinom rječniku (*Rječnik Hrvatskoga ili srpskoga jezika* III dio, JAZU, Zagreb, 1887-1891.) Također imamo različite varijante toga imena: *Gruba*, *Grubac*, *Grubač*, *Gruban*, *Grubana*, *Grubanač*, *Grubaš*, *Grubena*, *Grubeša*, *Grubeta*, *Grubina*, *Grubiša*.

²² Mate Šimundić, *Rječnik osobnih imena*, Naknadni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1988.

²³ Mještanka Silbe Vjekoslava Lovrin rođ. Baćilo (1911.) kazala mi je da su ime *Jivan* u njejoj mladosti nosili samo stariji ljudi, dok su mlađe nazivali isključivo Ivan.

²⁴ Stjepan Damjanović u knjizi *Tragom jezika hrvatskih glagoljaša*, Zagreb, 1984., na 53. str. kaže: »dovoljno je da se jedamput uoči pisanje *Jivan* (...) da se utvrdi da je pisac ili prepisivač bio čakavac, a ne štokavac«

8.1. HIPOKORISTICI

Velik je broj hipokoristika: *Anica, Dunka, Franić, Franči, Franica, Gašparina, Kata, Mada, Mara, Mare, Mika, Nadala, Tomica, Tomo, Źursa, Usa, Źura, Visko*

Uočavamo i augmentativ: *Maraća*, vjerojatno u meliorativnoj funkciji. Petar Skok²⁵ nalazi potvrde tog imena u Istri, dok BlaŹ Jurišić u Rječniku otoka Vrgade²⁶ spominje *Maraću* samo kao nadimak.

8.2. ŹENSKA IMENA PREMA MUŠKIMA

Česta je i mocijska tvorba Źenskih imena prema muškima: *Antona, Atona, Andrijana, Domeniga, Duminiga, Dunka, Erolima, Franica, Franciska, Filipa, Gašparina, Ivanica, Ivana, Eivana, Matija, Otona, Tomica*.

8.4. IMENA PO RODITELJIMA

Djeca nerijetko dobivaju imena po svojim roditeljima ili djedovima. Donosimo popis imena krštene djece koji su dobili imena po roditelju ili djedu. Također pišemo i roditeljevo (djedovo) ime jer se često imena ne poklapaju, tj. imaju drugačiji oblik. Na početku imenskoga para označen je i broj stranice u matici gdje smo pronašli primjere, a u zagradama na kraju imena označeno je po komu je dijete dobilo ime.

310 – Anton – Anton (o)	216 – Lucia – Lucia (m)
217 – Dunat – Dunka (m)	217 – Lucia – Lucia (m)
269 – Anica – Anica (m)	223 – Matiê – Matiê (o)
305 – Dunat – Dunat (d)	268 – Matij – Matij (o)
254 – Erolim – Erolim (o)	295 – Matij – Matij (d)
237 – Franić – Franić (o)	233 – Pavao – Pavao (o)
303 – Franić – Franić (o)	299 – Petar – Petar (o)
266 – Franić – Frančiško (o)	324 – Petar – Petar (o)
250 – Franciska – Franić (o)	249 – Šimun – Šimić (o)
226 – Ivanica – Ivan (o)	256 – Šimun – Šimun (o)
277 – Êivan – Êivan (o)	301 – Šimun – Šimun – Šimun (o,d)
220 – Katarina – Katarina (m)	302 – Šimun – Šimun (o)
229 – Katarina – Kate (m)	232 – Tomica – Tomica (m)
291 – Lovrinac – Lovrenac (o)	

²⁵ Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knjiga druga, JAZU, Zagreb, 1973.

²⁶ BlaŹ Jurišić, *Rječnik govora otoka Vrgade*, II dio, JAZU, Zagreb, 1973.

9. FREKVENCIJA IMENA U MATICI

Uočili smo da je u drugoj polovici 17. st. na Silbi bilo najzastupljenije ime Ivan /Jivan/ Eivan koje se pojavljuje 25 puta, zatim Anton /Antun (19), Šimun (12), Mikula (11), Dunat (4).

Najfrekventnija ženska imena su Lucija / Lucia / Ljucija / Lucie (17), Katarina (7), Margarita (7), Antona (6), te Kata (5).

Muške djece najviše se krstilo 1657. (12), 1660. (11), 1656. (9). Godine 1666., 1667., 1673., 1677., 1678., 1679. nije se krstilo niti jedno muško dijete.

9.1. Ženske djece najviše se krstilo 1653. (17), 1658. (9), 1660. (8). Godine 1668., 1669., 1670., 1671., 1673., 1675., 1677. nije se krstilo ni jedno žensko dijete. Dakle 1673. i 1677. na Silbi nije bilo krštenja. U sedmom desetljeću 17. stoljeća veoma je malo krštenja u odnosu na šesto i peto desetljeće pa bi bilo interesantno provjeriti postoje li koji povijesni razlozi (ratovi, epidemije) koji bi uvjetovali tu pojavu.

10. USPOREDBA IMENA KRŠTENIKA S KASNIJIM RAZDOBLJIMA

Eustahije Brnetić u kratkim crtama obrađuje i antroponimiju Silbe,²⁷ te napominje da uz veliki broj hrvatskih imena ima i onih koji su talijanskog, grčkog, ruskog ili francuskog porijekla. Moramo, međutim utvrditi da su sva ona prilagođena hrvatskomu antroponimnom sustavu. Brnetić navodi sljedeća muška imena: *Aleksij, Amabilo, Atilij, Ante, Augustin, Andrija, Anđelo, Branko, Blaž, Bartul, Barić, Božo, Božić, Damjan, Dumić, Gašpar, Grgur, Gabrijel, Fortunat, Franić, Eustahije, Filip, Ivan, Ilija, Jurina, Jakov, Josip, Krsto, Krstić, Luka, Lovre, Leandro, Ljubomir, Mate, Marko, Martin, Marijan, Mikula, Mihovil, Nino, Petar, Rafael, Salvo, Slavomir, Silvestar, Stipan, Tome, Tomić, Vinko, Vjekoslav, Vsevolod, Zamarija, Zambrić*.

Za ženska imena Brnetić navodi sljedeće primjere: *Anzula, Agata, Anica, Amalija, Bepa, Bibijana, Blažica, Cizira, Cecilija, Celestina, Dumica, Družijana, Eufrazija, Elvira, Filumena, Jerolima, Justina, Karmela, Karolina, Luce, Mare, Nina, Nade, Ređina, Sabina, Tomažina, Ursa, Zaneta, Veronika*.

10.1. Ovdje ćemo uočiti stvarno originalne preradbe stranih imena: *Zamarija, Zambrić, Zaneta* itd., zatim ponovnu pojavu narodnih imena: *Slavomir, Vjekoslav*. Dakle pojavljuju se imena kojih u matici nema. U Hrvata koncem

²⁷ Eustahije Brnetić, Op. cit. 83.str

XVII. stoljeća počinje ponovno javljanje narodnih imena, i to kao prijevod svetačkih imena, pod utjecajem povijesnih spisa i povijesne literature. To nadijevanje adekvatnih narodnih imena uzet će maha za vrijeme ilirskog pokreta u prvoj polovici XIX. stoljeća, a traje do danas.²⁸ Što se tiče imena talijanskoga, a posebno francuskoga ili ruskoga porijekla, ona su zacijelo rezultat pomorske orijentacije Silbenjana koji su ploveći po svim morima svijeta donosili različite kulturne utjecaje, pa i imena. Što takvih imena u našoj matici nema, možemo objasniti činjenicom, koja je već istaknuta, da početak pomorstva na Silbi vezujemo uz XVI. stoljeće. U vrijeme pisanja matice još nije postojala tako izrazita orijentacija silbenskih brodovlasnika na dugu plovidbu te imena izrazitoga francuskoga, grčkoga ili ruskoga podrijetla nema.

11. UMJESTO ZAKLJUČKA

S obzirom na položaj otoka Silbe koji se nalazio na veoma važnom plovnom putu, nije bilo nikakvih zapreka da odluke Tridentskoga sabora dođu i na taj otok i da se dosljedno provode. Možemo uočiti da je inventar imena stotinjak godina nakon Tridenta veoma osiromašen jer je nestalo narodnih imena (osim *Garubar*), a nema pomodnih imena koji će se pojavljivati u kasnijim razdobljima. Taj siromašan inventar imena pokušavao se nadoknaditi upotrebama hipokoristika (i augmentativa), izvođenjem ženskih imena od muških, a pojavljuju se i različite tvorbene inačice istoga imena.

Podatci o frekvenciji imena kroz to razdoblje (1650.-1681.) kazuju nam da se je najviše krstilo muške djece 1664. (15), 1657. (12) i 1660. (11). Ženske djece pak najviše je kršteno 1652. (17).

Dječacima su najviše nadijevali ime *Ivan* (*Ĵivan*, *Ēivan*), *Mikula*, *Šimun* i *Anton*, dok su se djevočice najčešće zvale: *Lucija* (*Lucia*, *Ljucija*), *Margarita*, *Antona*.

S obzirom na ograničen korpus koji smo obradili, jer smo uzeli samo jednu matičnu knjigu i zadržali se samo na imenima krštenih, tek smo malo otkrivali vrata silbenske antroponimije. Tek kada se obrade i ostale matične knjige krštenih, te matice umrlih i vjenčanih, i ako se uzmu u obzir i drugi izvori (bratovštine, oporuke i sl.), dobit ćemo potpuniju sliku antroponimije tog otoka.

²⁸ Valentin Putanec, Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj, IX str., predgovor knjizi *Leksikon prezimena SR Hrvatske*, Zagreb, 1976.

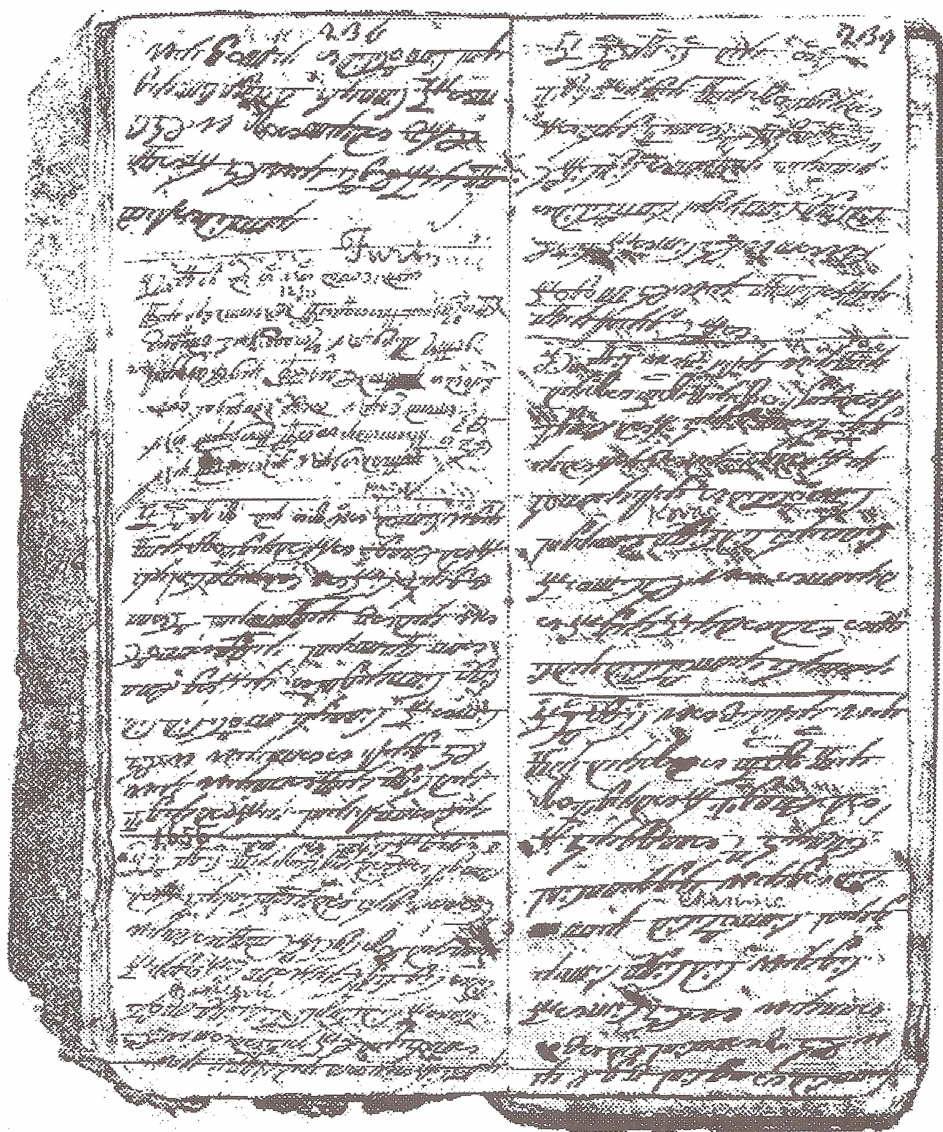
LITERATURA

- Brnetić, Eustahije 1978. Neke osobitosti govora otoka Silbe, *Zbornik radova Pedagoške akademije u Zadru*, Zadar.
- Damjanović, Stjepan 1984. *Tragom jezika hrvatskih glagoljaša*, Zagreb.
- Jurišić, Blaž 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade*, II, Jazu, Zagreb.
- Manojlović, Svetozar 1970. Sukob ekavizma i ikavizma na ostrvu Silba, *Rad ANU BiH*.
- Putanec, Valentin 1976. *Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj*, predgovor knjizi *Leksikon prezimena SR Hrvatske*, Zagreb.
- Putanec, Valentin 1968. Pavao Vitezović (1650–1713) kao onomastičar, *Rasprave Instituta za jezik*, I., 45–88.
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, III dio, JAZU, Zagreb, 1887.-1891.
- Skok, Petar 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, JAZU, Zagreb.
- Skok, Petar 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Jadranski institut JAZU, Zagreb.
- Petar Starešina, *Pomorstvo Silbe*, Institut JAZU u Zadru 1971.
- Strgačić, Ante 1959. Inventar fonda matičnih knjiga Državnog arhiva u Zadru, *Hrvatski vjesnik* II, Zagreb.
- Sujoldžić, Anita i suradnici 1987. Jezična mikroevolucija otoka Silbe i Oliba, *Rasprave zavoda za jezik*, 13, Zagreb.
- Šimundić, Mate 1988. *Rječnik osobnih imena*, Naknadni zavod Matice hrvatske, Zagreb.
- Šimunović, Petar 1995. *Hrvatska prezimena*, Golden marketing, Zagreb.

Names of baptised persons in the register of births of the island of Silba

Summary

The author analyzes names of newborn children on the island of Silba on the basis of the oldest preserved register of births on the island. He points out the influence of the Catholic Church after the Trident Council, as well as the significance of the cultural heritage, historical and other non-linguistic factors that influenced the choice of name giving. After the Council, the name inventory was reduced due to the disappearance of folk names. The "lack" of names was compensated by the use of hypokoristics and formative variants of the same name.

Ključne riječi: antroponimija, osobna imena, otok Silba, matice krštenih
Key words: anthroponymy, proper names, the island of Silba, registers of birth